

ریشه همه پیشرفت‌های کشور را باید در دفاع مقدس دید. جبهه و جنگ، یک دانشگاه بلکه بالاتر از دانشگاه بود. میدانی بود که همه استعداد‌های نخبگان کشور را شکوفا کرد و این شکوفایی اثر خود را در همه بخش‌های کشور نشان داد. ما وقتی در جبهه بودیم و سخن امام را شنیدیم که فرمودند جنگ نعمت است، باورمان نمی‌شد، می‌گفتیم مگر می‌شود جنگ نعمت باشد؟ اما بعداً دیدیم بله! جنگ واقعا نعمت بود

نقش تجربه ۸ سال جنگ تحمیلی در رویش استعداد‌های جبهه انقلاب

گنج جنگ

شاید هیچ حادثه و امتحانی همچون جنگ تحمیلی نمی‌توانست مردم و جوانانی را که توانسته بودند غول طاغوت آن هم با پشتیبانی ابرقدرت جهان را از پا در آورند، همچون زبرالحدید و پاره‌های آهن در کوره آزمون‌ها و سختی‌های خود پخته و آبدیده کند. برآستی ۸ سال دفاع مقدس و فرهنگ شکل گرفته ناشی از آن، چنان جوانان ۲۰ ساله را رشد داد که گویی عمری ۷۰ ساله را در سیر و سلوک، استخوان

خرد کرده‌اند و چه زیبا فرمودند امام شهیداً خطاب به جست‌وجوگران طریق سلوک: «۷۰ سال عبادت کردید، خدا قبول کند ولی بروید یکی از وصیتنامه‌های شهیداً را بخوانید. اینها ره ۷۰ ساله ما را یک شبه طی کردند». رهبر حکیم انقلاب بارها و بارها از سرمایه دفاع مقدس به عنوان یک گنجینه برای کشور یاد کرده‌اند و حقیقت هم همین است. دفاع مقدس، هم گنج است و هم گنجینه، هم مهد تربیت نیروهای

نخبه شد و هم معدن فرهنگ و تجربیاتی که برای بیمه کردن یک کشور کافی است. به مناسبت آغاز هفته دفاع مقدس، در گفتارهای جداگانه‌ای از سردار محمد زهرایی رئیس بسیج سازندگی، اسماعیل کوثری، از فرماندهان دفاع مقدس و نماینده مردم تهران در مجلس و رزمنده جانباز فیروز احمدی به بازخوانی رویکردی که به دفاع مقدس به عنوان یک فرصت برای پیشرفت کشور می‌نگرد، پرداختیم.

استخراج از خزائن دفاع مقدس

رهبر معظم انقلاب اسلامی ۸ سال دفاع مقدس را «گنجی بی‌پایان» می‌دانند که می‌تواند تاریخ ما را تغذیه کند. از همین رو ایشان به صورت جدی بر ثبت روایت‌ها و خاطرات مربوط به جنگ تحمیلی تأکید داشته و همواره از خوانندگان و حامیان جدی کتب دفاع مقدس بوده‌اند. مرور نقطه‌نظرهای رهبر حکیم انقلاب در حوزه دفاع مقدس و جنگ تحمیلی از این زاویه ضروری و بسیار مفید به نظر می‌رسد.

روایت هنرمندانه یک پیروزی

ما در این ماجرای ۸ ساله، یک پیروزی مطلق به دست آوردیم... این پیروزی را با همین ایام، با همه خصوصیاتی که در آن وجود دارد، با همه آن هزاران هزار ماجرابی که آن را به وجود آورده‌است، ما باید روایت کنیم. این کار هنرمندان عزیز است؛ کار نویسندگان است؛ کار سینماگران است؛ کار شاعران است؛ کار نقاشان است؛ کار اصحاب فرهنگ و هنر است. امروز کار عده‌ای که به میدان جنگ رفتند و در این ۸ سال، آن حماسه را آفریدند - چه شهنای‌شان، چه ایثارگران‌شان، چه رزمندگان‌شان - دیگر تمام شدند. آنها کار خودشان را کردند. پس از پایان کار آنها، کار یک خیل عظیم دیگری آغاز می‌شود. بعد از پایان جنگ، نوبت این خیل عظیمی است که این دیگر مساله‌اش ۸ سال نیست؛ ۸۰ سال هم اگر طول بکشد، جا دارد.

تغذیه تاریخ

اعتقاد این است که اگر چه جنگ به خودی خود موضوعیتی ندارد اما عرصه بسیار مهمی برای بروز روحیه اسلامی و انقلابی و خصلت‌های مسلمانی درست است؛ از این جهت بسیار ارزشمند است... ما حالا که دیگر جنگ نداریم و نمی‌خواهیم هم به دست خودمان یک جنگ درست کنیم که عرصه انقلاب بشود، لیکن آن ۸ سال جنگ باستانی تاریخ ما را تغذیه کند... این یک گنج است. آیا ما خواهیم نوشت این گنج را استخراج کنیم، یا نه؟ این هنر است که بتوانیم استخراج کنیم.

تبیین و ترسیم سبک زندگی شهید

ما در بیان زندگی‌نامه شهیدان سعی کنیم خصوصیات زندگی آنها و سبک زندگی آنها و چگونگی مشی زندگی آنها را تبیین کنیم. این مهم است... این شهیدی که شما از یاد او و فداکاری او و شهادت او در میدان جنگ به هیجان می‌آید، در داخل زندگی خانوادگی چه جوری مشی می‌کرده، در محیط عادی زندگی چه جوری عمل می‌کرده؛ اینها خیلی مهم است؛ یا نسبت به مسائلی که امروز برای ما مهم است، اینها چه جوری عمل می‌کرده‌اند. وضع عادی زندگی کردن شهید چه جوری بوده؟ فرض بفرمایید از دواج‌شان... اگر چنانچه افرادی که اهل نگارش، اهل قلم خوب هستند، اهل ذوق در این معانی هستند، بنشینند تصویرسازی کنند، کتابچه‌هایی کوتاه که چون حوصله کند بخواند، اینها را بسازند، کتاب تولید کنند.

تلاش برای از بین بردن یاد شهید

اسمرو بعضی هستند که در دنباله کارهای فرهنگی خطرناک، می‌خواهند یاد آن روزها را هم از خاطر ملت ایران ببرند. از تکرار اسم جنگ و اسم مناطق جنگی و «خرمشهر» و «شلمچه» و «دو کوه» و از این قبیل چیزها عصبانی می‌شوند... می‌خواهند این را از خاطر ملت ایران حذف کنند. به همین سبب، درست عکس این خواست باید انجام گیرد؛ یعنی خاطره درخشان روزهای بزرگ دفاع مقدس، باید با قوت و قدرت بیشتر و روشن و همان که بوده است باقی بماند. البته اینکه عرض می‌کنیم «همان که بوده است» یعنی مبالغه‌ای در آن انجام نگیرد؛ چون احتیاج به مبالغه هم نیست.

ناتوانی تاریخ از روایت این حماسه

این حادثه جنگ، واقعا حادثه عجیبی بود. ما تا آنجا که می‌توانیم، باید آثار جنگ را کشف و حفظ کنیم... تاریخ نمی‌تواند اینها را بیان کند. در تاریخ خوانند گفت ۸ سال جنگ شد - دیگر بیشتر از اینکه نمی‌شود بگویند - عملیات‌ها را یکی یکی خوانند گفت؛ در فلان تاریخ، عملیات فتح‌المبین شد؛ در فلان تاریخ، فلان عملیات شد؛ اینقدر نیرو شرکت داشت؛ پیروزی به دست آمد؛ اما اینها کجا، و حقیقت آنچه که در این میدان‌ها گذشت، کجا؟

زوم توجه به محیط پرورش شهید

از فرصت باقیمانده استفاده کنید برای گفت‌وگو با پدر و مادرها، خیلی از پدر و مادرها از دنیا رفتند و این فرصت از دست ما و شما گرفته شده که ما ببینیم خاستگاه این جوان چیست، پدر و مادر وقتی حرف می‌زنند، نشان‌دهنده این است که این جوان در چنین فضایی نشو و نما کرده؛ این خیلی مهم است. از لحاظ موقعیت اجتماعی، از لحاظ طبقه اجتماعی، از لحاظ گرایش‌های گوناگون معلوم بشود که در چه محیطی او پرورش پیدا کرده؛ علاوه بر اینکه می‌تواند جزئیاتی از زندگی شهید را هم برای ما روشن کند. شما وقت کمی دارید. این را یکی از فوری‌ها و اولویت‌ها بدانید و در درجه اول بروید سراغ پدر و مادرهایی که هستند و همسران شهید - آن کسانی که همسر داشتند - یا برادران و خواهران؛ آنهاهایی که برادر و خواهر دارند؛ از آنها راجع به شهید، راجع به خلیات شهید راجع به روحیات شهید بپرسید و اینها را در اختیار نسل جوان بگذارید.

الگوی «مدیریت جهادی»، رهاورد دفاع مقدس

محمد اسماعیل کوثری نماینده تهران در مجلس

وقتی سخن از دفاع مقدس می‌گوییم، باید در ابتدا ریشه‌های وقوع این رخداد را بشناسیم تا بتوانیم شناخت درستی نسبت به زوایای این حادثه تاریخی پیدا کنیم. به ۲۳ سال جنگ به ما تحمیل شده یکی اینکه استیکار جهانی، صهیونیسم و برخی کشورهای ارتجاع منطقه از ایدئولوژی انقلاب اسلامی، ضربه تئوریک خوردند. سال‌ها بود که در مجامع دانشگاهی، دین را اقیون توده‌ها می‌خواندند اما ناگهان با یک جریان انقلابی و دینی که مردم را از رخوت و کسالت به تحرک و مبارزه فرامی‌خواند، مواجه شدند. این یک ضربه تئوریک بود. علت دوم وقوع جنگ این بود که ابرقدرت‌ها منافع خود در ایران را از دست دادند و علت سوم هم این بود که حیثیت و ایهت هژمونی آمریکا با انقلاب اسلامی در هم شکسته شده بود.

صدور فرمان تشکیل ارتش ۲۰ میلیونی بسیج ۱۰ ماه قبل از شروع جنگ تحمیلی بود.

دشمنان کشورمان با وجود خیانت‌های ابوالحسن بنی‌صدر هم کاری از پیش نبردند و با فرار بنی‌صدر که آن زمان ۱۰ ماه از جنگ گذشته بود، وحدت بسیار مطلوبی میان نیروهای مسلح شامل ارتش، سپاه، بسیج، جهاد و نیروهای نامنظم به فرماندهی حضرت امام(ره) به وجود آمد و همین امر باعث شد عملیات‌های موقت‌آمیز یکی پس از دیگری توسط فرماندهان جوان سپاه و ارتش طراحی و پیروزی حاصل شود. در ۴ عملیات ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین و بیت‌المقدس در سال‌های ۶۰ و ۶۱ به نتایج بسیار عالی رسیدیم و ضربه بسیار مهلکی بر پیکره استیکار جهانی وارد شد و در نهایت اجازه ندادیم یک وجب از خاک کشور عزیزمان را از دست بدهیم؛ برعکس زمان قاجار و پهلوی که به علت بی‌ایقتی حاکمان آن زمان، وابستگی و سستی در اوج خود بود.

معتقدم ۲ عامل باعث موفقیت ما در برابر دشمنان شده؛ عامل اول «ولی امر مسلمین حضرت امام خمینی(ره)» و عامل دوم «مردم ولایتمدار». در واقع این نظام امام-امت بود که توانست کشور را از بحران جنگ عبور دهد و هنوز هم که هنوز است همین نظام امام-امت است که می‌تواند کشور را از گردنه‌های خطرناک و بحرانی عبور دهد. محصول الگوی امام-امت در دفاع مقدس، تربیت نیروهای جهادی بود که همین نیروهای جهادی بعد از جنگ، مدلی از مدیریت جهادی را ارائه کردند. امروز شاهدیم در هر بخشی که این مدیران جهادی و انقلابی مسؤولیتی پذیرفته‌اند، با خلاقیت و ابتکار بهترین عملکردها را داشته‌اند. بسیاری از پیشرفت‌های که امروز در کشور شاهد آن هستیم، به واسطه نیروها و استعداد‌هایی است که در دوران دفاع مقدس تربیت شده و رشد یافته‌اند.

سردار محمد زهرایی رئیس سازمان بسیج سازندگی

دفاع مقدس، بزرگ‌ترین عرصه عمل بود. همین عرصه عمل، زمینه‌ساز شناخت استعدادها و تربیت نیروها شد. در دفاع مقدس یک فضای رقابت معنوی بین رزمندگان ایجاد شده بود که در کنار رقابت، برای رسیدن به فضائل اخلاقی، انسانی و الهی با هم رقابت می‌کردند. ۲ مولفه مهم، دفاع مقدس را تبدیل به یک رخداد ویژه و استثنایی کرد، جنگ را تبدیل به یک محیط پرورش، تزکیه و رشد و شکوفایی کرد؛ یکی مولفه خداجویی و معنویت و دیگری مؤلفه ایثارگری. در جبهه، رده‌بندی و سلسله‌مراتب اداری مطرح نبود، همه در یک سطح به دنبال یک هدف بودند و آن هم قرب الهی بود، مابقی اهداف در راستای این هدف الهی تعریف می‌شد. از طرف دیگر، هر کسی با حداکثر توان خود وارد میدان می‌شد و هر آنچه در توان داشت در طبق اخلاص تقدیم می‌کرد. آنها ابتدا از سیم‌خاردار نفس گذشته بودند و بعد از سیم‌خاردار دشمن. این ۲ مولفه خداجویی و ایثارگری، محیط جبهه را تبدیل به محیط تربیت و پرورش کرده بود. کسانی که در مدرسه جنگ تربیت شدند، بعدها تبدیل به ستون‌های انقلاب شدند. این جنگ بود که استعدادها و نبوغ جوانان را به منصفه ظهور آورد و آنها را پخته کرد که بعدها با انقلاب را در حوزه‌های مختلف به دوش بکشند. دفاع مقدس کشور را برای سال‌ها بعد از جنگ، در بعد نظامی بیمه کرد، طوری که دشمن قهرمانی برای رویارویی با ایران، یک گزینه شکست خورده است. در واقع دفاع مقدس توانست یک بازدارندگی قوی برای ما در عرصه نظامی به بار آورد. نکته‌ای را که اینجا می‌خواهم بر آن تأکید کنم این است

بازتولید الگوی نخبه‌پروری دفاع مقدس، نیاز امروز ما

که بعد از دفاع مقدس، ماهیت هجوم دشمن تغییر کرد و دفاع مقدس نوینی شکل گرفت. ۳ عرصه سیاسی، اقتصادی و فرهنگی مورد تهاجمات شدید دشمن، این بار با یک روش نوین بود. ما در برابر این جنگ نوین، نیازمند دفاع مقدس نوین هستیم. در این دفاع مقدس نوین هم باید مثل گذشته استعدادها را شناسایی کنیم، پرورش دهیم و به کار گیریم تا توطئه‌های دشمن را در عرصه‌های بین‌المللی، اقتصادی و فرهنگی خنثی کنند. یکی از تهاجمات دشمن به ما که ظاهر نظامی ندارد اما فنی‌الواقع یک جنگ تمام‌عیار است، تهاجم اقتصادی است که وقتی این تهاجم اضافه می‌شود به سستی‌ها و بی‌تدبیری‌های برخی عناصر داخلی، دامنه تخریب آن گسترده‌تر می‌شود. هدف این تهاجم تولید بیشترین حد فقر و محرومیت در کشور است. خبدا در برابر این حملات، ما حضور نیروهای جهادگر را داشتیم که در عرصه‌های مختلف تولید می‌شد و عمرانی و راهاندازی کارگاه‌های تولیدی توانستند بیش از حد انتظار جلوی فقر و محرومیت را در دایره محیط زندگی خود در

شهر یا روستای‌شان بگیرند. اینها را باید حمایت کرد، پشتیبانی کرد، اینها درست مانند فرماندهان و دلاوران دفاع مقدس، نیروهای مخلص و نابی هستند که در دفاع مقدس نوین برای پاسداری از ارزش‌های انقلاب پای کار آمده‌اند. امروز تحقق عدالت، امتداد همان جهاد رزمندگان در دفاع مقدس است. دفاع مقدس نیروهایی را پرورش داده بود که خودشان اسوه و الگوی عدالت‌خواهی و عدالت‌طلبی بودند. یعنی وجودشان و زندگی‌شان و سبک زیستن‌شان تجسم عدالت بود. اگر سخن از عدالت می‌گفتیم، مصداقش همین رزمندگان بودند. این فرهنگ عظیم، اکنون باید دوباره بازخوانی و بازتولید شود که کسانی را تربیت کند که خودشان تجسم عدالت باشند. فقط اینچنین نیروهایی می‌توانند بار عظیم تحقق عدالت را به دوش بکشند.

هدیه پیشرفت‌های کشور ریشه در دفاع مقدس دارد

رزمنده جانباز، فیروز احمدی که در همان روزهای آغازین جنگ با پیوستن به گردان ۹ سپاه و آموزش در یادگان امام حسین(ع) به جبهه‌های غرب و جنوب رفت. پس از مدتی در رسته دیده‌بانی دارای مهارت شد. او در لشکر ۱۰ سیدالشهدا(ع) و تیپ ۱۱ خاتم‌الانبیاء(ص) مشغول فعالیت بود و به جز روزهایی که به دلیل مجروحیت قادر به جنگ‌نشدن نبود، در همه عملیات‌های دفاع مقدس حضور داشت. همین حضور مستمر در جبهه‌های جنگ، سینه جاح فیروز احمدی را تبدیل به گنجینه خاطرات جنگ کرده است. او به چشم خود دیده چطور دانشجویان پزشکی و مهندسی در کوره جنگ، آبدیده شدند و بعدها با پیشرفت‌های پزشکی و عمرانی کشور را ده‌ها پله از تقا دادند.

هر کدام از اینها هم یک درصد خطا داشت، کاری که بچه‌ها آنجا می‌کردند برای اینکه از یک توپ جنگی، بیشترین استفاده را بکنند، لازم‌هاش این بود که دقیق‌ترین نشانه‌گیری‌ها انجام بشود؛ بعداً در گذر زمان به تولید موشک‌های نقطه‌زن انجامید. یعنی توان محاسباتی آن، از این نقطه شروع شد. یا مثلا در صنعت مهندسی، یادم است اوایی که قرار بود متروی تهران تأسیس شود، خود من در جریان امور بودم، یک تیم مهندسی از اتریش آمدند که کار را هم انجام ندادند و رفتند. آنها به ما می‌گفتند شما توان ساخت مترو ندارید و به جای تونل مترو، فاضلاب می‌سازید. خب! همان هنر و توان تونل‌سازی‌ای که بچه‌های دفاع مقدس در ایام جنگ به کار گرفته بودند، پای کار آمد و باعث شد بتوانیم خودمان با همان سرمایه‌های جبهه، مترو را بسازیم که امروز متروی تهران بعد از مسکو دومین متروی زیبای جهان است.

توان مهندسی ما که امروز در ساخت سد‌ها و پل‌های عظیم به کار گرفته می‌شود، ریشه

ریشه همه پیشرفت‌های کشور را باید در دفاع مقدس دید. جبهه و جنگ، یک دانشگاه بلکه بالاتر از دانشگاه بود. میدانی بود که همه استعداد‌های نخبگان کشور را شکوفا کرد و این شکوفایی اثر خود را در همه بخش‌های کشور نشان داد. ما وقتی در جبهه بودیم و سخن امام را شنیدیم که فرمودند جنگ نعمت است، باورمان نمی‌شد، می‌گفتیم مگر می‌شود که جنگ نعمت باشد؟ اما بعداً دیدیم بله! جنگ واقعا نعمت بود. البته که در جنگ استعداد‌های تلخ زبانی هست اما اگر جنگ، مقاومت باشد نه تجاوز، دفاع باشد نه تهاجم، آن وقت صحنه‌های زیبایی در آن رقم می‌خورد. یکی از زیبایی‌های جنگ، همین ظهور و بروز استعداد‌های نهفته بود. شما ببینید بسیاری از پزشک‌های درجه یک ما بعد از جنگ، کسانی بودند که در دوره جنگ در بیمارستان‌ها خدمت می‌کردند. یک دانشجوی پزشکی در دهه ۶۰ وقتی به بیمارستان‌های جنگی اعزام می‌شد، در یک مدت کوتاه با انواع و اقسام مجروحیت‌ها و عوارض مواجه می‌شد، باید هم خودش اقدام می‌کرد و دست به عمل می‌زد، همین‌ها باعث شد دانشجویان پزشکی آن دوره بسیار زوده و کارآزموده بشوند. این در حوزه موشکی که ما اکنون دارای پیشرفته‌ترین تکنولوژی‌های آن هستیم، نقطه شروعش از همان توپخانه‌ها و دیدنی‌های شروع شد. ما تعداد معدودی توپ برای شلیک داشتیم،